

Fort Vuren NS-wandeloctocht

Beschrijving van de wandeloctocht

Inleiding

Het Wandelpatform-LAW heeft in samenwerking met de Nederlandse Spoorwegen een serie wandelingen van station naar station samengesteld. Deze NS-wandeloctochten volgen een gedeelte van een Lange-Afstand-Wandelpad (LAW). De wandeling Fort Vuren volgt drie stukjes LAW. In Gorinchem loopt u eerst 1 kilometer het Pelgrimspad (LAW 7-1, Amsterdam-'s-Hertogenbosch, 203 km). Het grootste stuk volgt u het Waterliniepad (S18, Weesp-Werkendam, 145 km). Vanaf Asperen loopt de route 3 km gelijk op met het Grote Rivierenpad (t/m 2010 Lingepad) (LAW 6 van Rotterdam naar Kleef, 330 km). Deze 21 km lange dagwandeling voert door een open rivier- en polderlandschap, waar de Nieuwe Hollandse Waterlinie haar sporen duidelijk heeft achtergelaten. Via de oude stadswallen van Gorinchem loopt u langs de Waaldijk naar Fort Vuren. Voorbij het Lingebos (zwemmogelijkheid!) leidt de Tiendweg naar een bijzonder moerasgebied met zeldzame vogels. Circa tweederde van de route gaat over verharde dijken en polderwegen.

Bijzonderheden

De route ten zuiden van de (Nieuwe) Zuiderlingedijk tussen Kedichem,

Heukelum en Asperen gaat door ruig en moerassig gebied; goede schoenen en een lange broek verdienen aanbeveling. Vanwege de vele overstapjes, de schapen en het vogelgebiedje ten zuiden van de Nieuwe Zuiderlingedijk is deze route minder ongeschikt om met de hond te lopen. Neem zelf voldoende water mee, zodat u aanwonenden hiervoor niet lastig valt.

Horeca onderweg

Gorinchem: Stationsrestaurant open ma t/m vr van 6.15-17.30 uur, za 8 uur. In het centrum (na stadswallen en veerdienst rechtdoor Langedijk) diverse horecagelegenheden.

Vuren (5 km): Fort Vuren van apr-okt alle dagen open van 10-18 uur. Van 1 okt-1apr open van vr t/m zo, bij mooi weer en op verzoek: 0183-660950. Cafeteria De Smulhoek, di t/m za 12-20 uur, zo vanaf 15 uur. Pannenkoekhuis Het Lingebosch (na 9 km), geopend 12-19.30 uur (ma gesloten, okt-apr ook di gesloten).

Spijk/Heukelum (11 km): Koffie- en Theeschenkerij De Uitspanning (Zuiderlingedijk 23), apr-okt op woe t/m zo geopend van 10.30-17.30 uur. Asperen (Voorstraat): banketbakkerij open 8.30-17.00/17.30 uur (za tot 16 uur), zo en di-middag gesloten. Taveerne Fort Asperen (overzijde Linge), apr-okt geopend vanaf 10 uur, ma gesloten, wintermaanden alleen zo open. Leerdam: meerdere horecagelegenheden in centrum.

Openbaar vervoer tussen wandeloctocht en station

Na 7 km komt u langs halte Molenlaan aan de Provinciale Weg in Vuren. Hier vertrekt buslijn 47 naar station Gorinchem of Geldermalsen. U kunt natuurlijk ook vanuit Gorinchem of Geldermalsen de bus nemen naar halte Molenlaan en hier beginnen met wandelen. Buslijn 47 rijdt 2x per uur, zo 1x per uur. Na 12 km komt u in Heukelum langs halte Appeldijk, waar buslijn 73 1x per uur naar Gorinchem (om .39) of Leerdam (om .54 uur) rijdt. Op zondag dient u uiterlijk een uur voor vertrek te reserveren op nummer 0900-1961 (€ 0,10 p/m). Na 18 km kunt u in Asperen even-

eens buslijn 73 nemen bij halte Raadhuisplein. De bus richting Leerdam vertrekt om .02, richting Gorinchem om .31 uur. Op zondag vooraf reserveren, zie hierboven. Controleer bovengenoemde tijden vooraf bij OV Reisinformatie 0900-9292 (€ 0,70 per minuut) of op internet: www.9292ov.nl.

 U verlaat station Gorinchem aan de voorzijde en steekt recht door over. Rechtsaf, het kanaal aan uw linkerhand houden. Bij de rotonde linksaf, Lange Brug oversteken. Rechtdoor, nu de Korte Brug oversteken. Negeer een weg naar rechts, Kanselpoortweg. Direct hierna passeert u de stadswal. U gaat rechtsaf de weg over en een wandelpad op. Op driesprong rechtsaf, trapje op en bij een bank linksaf. De stadswal volgen; rechts ligt een jachthaven. Zijpaden en trappen negeren. Bij een groot gebouw, Tolkazerne, gaat u rechtsaf de stadswal af. Vóór bar-dancing Genesis scherp linksaf. De stadswal ligt links; de steiger van de veerdienst naar Woudrichem en Loevestein verschijnt aan uw rechterhand. U volgt nu de geel-rode markering van het Waterliniepad.

 Door de Waterpoort loopt u de vestingstad in, Eind. De straat uitlopen en rechtsaf over de Peterbrug. Direct daarna rechtsaf, Kriekenmarkt, later Altenawal. De stenen trap op en linksaf de vestingwal vervolgen tot de Dalempoort.

① **Gorinchem en de Dalempoort**
Rond het jaar 1000 vestigden de eerste bewoners, voornamelijk vissers en boeren, zich op een hoger gelegen plek langs twee rivieren, waar de Linge in de Merwede uitmondt. Vanwege de strategische ligging – middenin het land aan twee rivieren – groeide de nederzetting Gorinchem, ook wel Gorkum genoemd, uit tot een zwaar bewapende vestingstad. Samen met Woudrichem en Loevestein was Gorinchem tot in de 20e eeuw een belangrijke schakel in de (Nieuwe) Hollandse Waterlinie, een verdedigingslinie

die zich uitstrekte van Muiden tot aan de Biesbosch. Als u de stad verlaat, loopt u door de 16e-eeuwse Dalempoort. Van de vier stadspoorten is de Dalempoort de enige overgebleven poort.

 U gaat rechtsaf onder de poort door en loopt de uiterwaarden in. Aan uw rechterhand ligt de Waal. Het pad voert naar de dijk, waar u rechtsaf een trap af gaat en onderaan de dijk loopt. Bij de volgende trap de dijk op en rechtsaf de dijk volgen (Dalemsedijk), wordt later Merwededijk. In Dalem loopt u bij Y-5108 rechtdoor richting Vuren. Blijf de Waaldijk volgen tot aan Fort Vuren.

② **Fort Vuren**
In 1844 kreeg de strategische driehoek Gorinchem-Woudrichem-Loevestein versterking door de bouw van Fort Vuren. Het fort moest de sluizen voor en achter het fort én de nabij gelegen rivier de Waal beschermen. Er verrees een torenfort met drie verdiepingen met een gracht eromheen. In 1878 is de bovenste verdieping afgebroken, omdat het bouwwerk voor de vijand teveel in het oog viel. Tegenwoordig is het fort een pleisterplaats voor wandelaars en fietsers, die hier kunnen eten, drinken en overnachten (zie horeca onderweg). Van het voorjaar tot oktober worden er regelmatig kunstexposities gehouden. Daarna is de toren een paar maanden gereserveerd voor de vleermuizen, die hier overwinteren.

 Voorbij het fort vervolgt u de dijk. Halverwege de vestinggracht gaat u bij een houten hek rechtsaf de dijk af, De Hondswaard in. Rechtdoor over een hek, het graspad volgen richting steenfabriek. De plas aan uw linkerhand houden, de Waal ligt rechts. Bij een dijke door een hek gaan en meteen daarna linksaf, de rivier de rug toekeren. Aan het eind bij Y-5153 rechtsaf de dijk op. Circa 25 meter na het plaatsnaambord 'Vuren' linksaf een trap af, tegelpad volgen

langs speelveld. Aan het eind rechtsaf (De Enk). Eerste straat linksaf, Elzelaan. Vóór de kerk gaat u linksaf. Eerste straat rechtsaf, Molenlaan. De verkeersweg oversteken en rechtdoor, heet nu Molenweg (bushalte Molenlaan ligt links).

 Na 30 meter rechtsaf en meteen linksaf een dichtbegroeid onverhard parallelpad volgen. Aan het eind komt u weer uit op de Molenweg. Op een kruising met de Achterdijk rechtdoor gaan. Na 50 meter kunt u rechts het ernaast gelegen graspad volgen. Aan het eind van het parallelpad gaat u bij een slagboom linksaf en meteen rechtsaf. Asphaltweg, Molenweg vervolgen over de snelweg (A15) en daarna over het spoor (Betuwelijn). Bij Y-10441 rechtdoor richting 'Lingebos'. Eerste weg linksaf, Haarweg. Vlak vóór het Lingebos rechtsaf, langs een slagboom, een halfverhard bochtig pad volgen over een dijkje (Poelweg).

3 Lingebos

In de jaren '60 heeft de overheid het Lingebos aangelegd als recreatiegebied voor de randstad. Het bos is ontstaan uit economische noodzaak: voor de aanleg van het klaverblad bij Gorinchem en de verbreding van de A15 was veel zand nodig. Dat werd gewonnen op de plek waar nu een recreatieplas is. Er kwamen lig- en speelweides en er werd een bos aangelegd met wandelpaden, een camping, golfbaan, ruitersportcentrum en een pannenkoekenrestaurant.

 U loopt langs de rand van het Lingebos; zijpaden negeren. Aan het eind, bij een paar huizen, linksaf de klinkerweg op. Na 10 meter rechtsaf naar de dijk. Vóór de dijk rechtsaf langs gemaal 'Broekse Sluis'. Bij bordje 'Vogelswerf' rechts aanhouden, Spijkse Kweldijk volgen. Halverwege een afslag links naar de dijk negeren. Aan het eind buigt de weg links omhoog naar de Zuiderlingedijk, waar u

rechtsaf gaat. Waar de dijk naar links buigt, gaat u rechtsaf. U passeert bushalte Appeldijk en gaat direct voorbij een sluisje rechtsaf de dijk af.

 Het graspad maakt een scherpe bocht naar rechts en loopt onderlangs het sluisje. De Zuiderlingedijk ligt nu aan uw rechterhand. Voorbij een bocht naar links steekt u rechtsaf een met riet overgroeid plankbruggetje over. Hierna meteen linksaf. Het pad wordt even later asphalt (Tiendweg). Op een kruising met de Kerkweg rechtdoor, Tiendweg.

 Aan het eind de drukke! weg oversteken (Zeiving) en linksaf. Circa 25 meter door de berm lopen en dan rechtsaf naar beneden, een graspad. Voorbij een trapje rechtsaf slaan, Nieuwe Zuiderlingedijk onderlangs volgen. Circa 50 meter voorbij een inundatiesluisje (van bovenaf te bedienen) gaat u rechtsaf langs een slagboom het bos in bij bordje 'Betuwe'. Aan het eind linksaf, via een houten plank een stuw oversteken.

4 Natuurgebied Nieuwe Zuiderlingedijk

Nadat in het begin van de 19e eeuw de Nieuwe Zuiderlingedijk was aangelegd, bleek al snel dat de dijk niet bestand was tegen het overvloedige water uit de Betuwe. Meerdere keren werd de dijk verstevigd met klei die men aan de voet van de dijk uit de grond haalde. Zo ontstonden diepe kleiputten, die later dichtgroeiden met moerasplanten. Om de verdroging van het gebied tegen te gaan, werd water uit de Linge gepompt. Zo ontstond een afwisselend moerasgebied met een kleinschalig karakter: open water, riet, een elzenbroekbos en natte graslanden. Bijzondere vogels als de blauwborst, snor, kneu en bruine kiekendief kunt u in alle rust gadeslaan vanuit de vogelobservatiepost.

 Vóór de waterplas linksaf, een grasdijk volgen. Bij een vogelobservatiepost gaat u rechtsaf over de dam tussen het water door.

Op een kruising vóór een hek linksaf. Graspad volgen, helemaal om de plas heen lopen. Aan het einde van de plas gaat u rechtsaf. Twee houten bruggetjes oversteken (de eerste ligt rechts van u) en een smal pad volgen. Bij de dijk voor een laag prikkeldraadhekje rechtsaf over planken door het riet, achter een bunker langs. Over een hekje rechtsaf en de dijk volgen. Rechtdoor over een overstapje en via een oprit naar de Nieuwe Zuiderlingedijk. Hier rechtsaf en na 20 meter op een kruising bij Y-1652 linksaf Asperen in, Voorstraat.

5 Fort Asperen

Net iets buiten deze wandelroute ligt Fort Asperen, dat is aangelegd tussen 1845 en 1850 om de Linge en de inundatiesluizen te kunnen afsluiten. Het drie verdiepingen tellende torenfort bestaat uit zwaar metselwerk; de buitenmuren zijn maar liefst anderhalve meter dik. Ook dit fort maakte deel uit van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. In de zomermaanden is Fort Asperen te bezoeken: op de kruising bij Y-1652 rechtdoor, voorbij de brug over de Linge ligt het fort rechts. Dagelijks geopend van mei t/m sep van 10-17 uur (ma gesloten). Er worden regelmatig exposities gehouden (zie www.kunstfortasperen.nl). Vanaf het terras van de taveerne (zie horeca onderweg) heeft u een weids uitzicht over het vroegere inundatiegebied.

 Hier verlaat u het Waterliniepad; volg nu het wit-rood gemarkeerde Grote Rivierenpad/Lingepad. Na 50 meter rechtsaf, Oranjewal, met de Linge aan uw rechterhand. Oranjewal wordt Waterpoort, dan Achterstraat. Waar de Achterstraat naar links buigt, volgt u het voetpad dat hier gravelpad wordt.

 De eerste weg linksaf, vóór huisnummer 5 (Zevenhuizenseweg). Op een kruising rechtdoor richting kerk. Bij Y-11464 rechtdoor richting Heukelum. Op de kruising rechtsaf, Leerdamseweg. Tegenover huisnummer 19 gaat u rechtsaf, Stardam. Bij een boerderij gaat de

grindweg omhoog; boven gaat u linksaf, een graspad over de dijk. Door een hekje, het asfaltweggetje over de dijk volgen. Aan het eind een verkeersweg (Oude Zuiderlingedijk) oversteken en rechtsaf, parallelweg. Bij huisnummer 10 links aanhouden, fietspad volgen. Op een kruising met voorrangsweg rechtsaf de Linge oversteken.

6 Glasstad Leerdam

Leerdam heeft zijn (internationale) imago als glasstad te danken aan de komst van een glasblazerij in 1765. De glasfabriek aan de Linge schakelde in 1915 als een van de eerste bedrijven kunstenaars in bij het ontwerpen van glas. Nog steeds produceren glasfabrieken aan de Lingedijk miljoenen glazen en flessen per jaar. In het Nationaal Glasmuseum is een unieke verzameling glas en kristal tentoongesteld, die voornamelijk bestaat uit de producten van de nabijgelegen glasfabriek. Het museum ligt aan de Lingedijk 28, Leerdam (circa 10 minuten lopen: Linge oversteken en meteen linksaf). Een bezoek aan de Glasblazerij aan de Zuidwal in Leerdam (10 minuten vanaf het station) is eveneens mogelijk. Beide open di t/m za van 10-17 uur en zo van 12-17 uur.

 Meteen na de Linge rechtsaf, Kerkstraat. Voorbij huisnummer 95 (aan uw rechterhand) gaat u vóór het Veerhuis rechtsaf een trapje op. Boven gaat u linksaf, Zuidwal, en meteen rechtsaf een trap af. De vestingwal aan uw linkerhand volgen met een bocht naar links. Eerste weg linksaf (Grote Steiger). Rechtdoor over de Markt en de Fonteinstraat. Steek het Dr. Reilinghplein rechtdoor over. Aan het eind gaat u rechtsaf naar NS station Leerdam.